

བོད་ཀྱི་གསེང་བ་རིག་པ་འཛིན་པ་དཔེ་ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་པ་དཔེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲིག་པ་དཔེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲིག་པ་

ARURA

ཨ།གསེང་བ་རིག་པ་འཛིན་པ་དཔེ་ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་པ་ ཕན་བདེ་འབྲུམ་ཕྱག་དང་ཡང་སྒྲིང་།

རྒྱ་བསྟན་པ་རིག་པ་འཛིན་པ་ཕན་བདེ་
ཕན་བདེ་འབྲུམ་ཕྱག་དང་ཡང་སྒྲིང་།

། མི་རིགས་དཔེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲིག་པ་

ཐོད་ཀྱི་གསེབ་པ་རིག་པ་འཛིན་པ་དཔེ་ལྷོགས་པ་ལྷོགས་དཔེ་ཆོགས་།

ARURA

ལྷོགས་དཔེ་དཔྱད་པ་ལྷོགས་པ་ལྷོགས་དཔེ་ལྷོགས་
ལྷོགས་དཔེ་དཔྱད་པ་ལྷོགས་པ་ལྷོགས་

ལྷོགས་དཔེ་དཔྱད་པ་ལྷོགས་པ་ལྷོགས་

ལྷོགས་དཔེ་དཔྱད་པ་ལྷོགས་པ་ལྷོགས་

ལྷོགས་དཔེ་དཔྱད་པ་ལྷོགས་པ་ལྷོགས་དཔེ་ལྷོགས་
(ཐོད་ཀྱི་གསེབ་པ་རིག་པ་འཛིན་པ་དཔེ་ལྷོགས་པ་ལྷོགས་དཔེ་ལྷོགས་)ལྷོགས་ལྷོགས་ལྷོགས་

064

 མི་རིགས་དཔེ་ལྷོགས་པ་ལྷོགས་

图书在版编目(CIP)数据

利乐百万与精化;药王宝库:藏文/《藏医药经典文献集成》编委会,青海藏医药研究所编. - 北京:民族出版社,2007.12

(藏医药经典文献集成)

ISBN 978 - 7 - 105 - 09040 - 2

I . ①利… ②药… II . ①藏… ②青… III . 藏医 - 文集 - 藏语 IV . R291.4 - 53

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 196387 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

<http://www.mzcbs.com>

北京艺辉印刷有限公司

各地新华书店经销

2007 年 12 月第 1 版 2007 年 12 月北京第 1 次印刷

开本:850 毫米×1168 毫米 1/32 印张:15.625

印数:0001 - 2000 册 定价:25.00 元

ISBN 978 - 7 - 105 - 09040 - 2/R·261(藏 131)
(藏文室电话:64275311 发行部电话:58130509)

《藏医经典文献集成丛书》编辑整理委员会名单

主编：措如·次郎 旦科 尼玛 土布旦

副主编：艾措千

主任委员：多杰 旦正加 星全章 才让加

副主任委员：艾措千 多杰 旦正加 星全章 才让加 完德才让

恰多·李先加 昂青才旦 李先加 达多 端智

尕玛措尼 端智才让 三智加 尕藏多杰 华旦尖措

昂智索南 格桑扎西 多杰拉旦 卡着杰 扎巴

本书整理者：夏吾杨本 星全章 多杰 卡着杰 多杰拉旦

夏吾杨本 星全章 多杰 卡着杰 多杰拉旦

《藏医药经典文献集成丛书》编辑整理委员会名单

主编：措如·次郎 旦科 尼玛 土布旦

《藏医药经典文献集成丛书》编辑整理委员会名单

问：措如·次郎 旦科 尼玛 土布旦

主任委员：艾措千

副主任委员：多杰 旦正加 星全章 才让加

委员：艾措千 多杰 旦正加 星全章 才让加 完德才让

恰多·李先加 昂青才旦 李先加 达多 端智

尕玛措尼 端智才让 三智加 尕藏多杰 华旦尖措

昂智索南 格桑扎西 多杰拉旦 卡着杰 扎巴

本书整理者：夏吾杨本 星全章 多杰 卡着杰 多杰拉旦

གྲུ་ལ་གཏོང་བྱུང་ཉེ་མིག་ས་ཡུལ་བཅངས་ནས་ར་ཆོས་༡༠༠༡ལོར་མཆོ་སྒྲོན་ཞིང་
 ཆེན་པོ་དེ་གི་གསེང་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་གཙོ་བོ་བྲིད་བྱས་པའི་“《བོད་ཀྱི་གསེང་
 བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཚུགས་བསྡེགས་དཔེ་ཆོགས་》ཙམ་ཡིག་ཆོགས་པ་” ཡིག་
 འཇུག་ས་བྱས་པ་དང་། གནའ་དཔེ་འཆོལ་སྤྱད་དང་དག་ཡིག་དང་ཙམ་ཡིག་
 བཅས་ཀྱི་ལས་སྒྲུ་ཞིང་དཔེ་སྟུན་དང་འབྲེམས་སྤེལ་གྱི་བྱ་བ་ཡང་འགོ་བཙམས་
 ཟིན་ཡོད། དཔེ་ཆོགས་འདི་ནི་སྤྲ་ན་མ་མཆིས་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་ལས་གྲྭ་ཆེན་
 པོ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་ཉིད་བོད་ཀྱི་གསེང་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཡོད་དོ་ཅག་
 འདུས་པའི་དཔེ་ཆོགས་ཤིག་ཏུ་འཁྱུར་བར་བྱེད་བྱུ་ནི་ར་ཆོའི་བསམ་འདུན་ཡིན་
 ལ། དེ་ལྟར་བྱེད་ཐུབ་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱང་ར་ཆོར་ཡོད།

དེ་ལྟར་དཔེ་ཆོགས་འདི་ཐོག་མར་དཔེ་སྟུན་བྱེད་པའི་སྒྲུ་དང་བསྟུན་ནས་
 འདིར་ཁོ་བོས་བྱ་བཞག་ཆེན་པོ་འདི་ཚུགས་གང་ཐད་ནས་བྱ་བ་ལམ་སྟོང་ཡོང་
 བའི་བསྟུ་ཤིས་སྟོན་འདུན་ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་གསེང་བ་རིག་པ་ལ་ལྷག་
 བསམ་དཀར་བའི་ཡུལ་དང་ཚུགས་སོ་སོའི་སྡེས་བྲུ་ཀུན་ནས་ཀྱང་ལས་གྲྭ་འདིར་
 ཚུགས་གང་ཐད་ནས་བྱ་བ་སྟོར་དང་རོགས་འདེགས་བྱེད་པའི་བསམ་འདུན་ལྟ་
 བུ་ཡིན་

ཞེས་འོ་ཆོགས་ཆེན་ནས།

༡༠༠༧ལོའི་ཟླ་༡༡པར།

མཆམས་སྒྱུར་བའི་གཏམ།

ཁ་པ་རི་པོ་འི་བུ་ཕྱག་རིག་གནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་པོ་ད་མི་རིགས་ཀྱིས་འཇིག་
ཉིན་སྒྱུ་འི་པན་བདེ་གཞི་མར་གྱུར་པ་འི་སྒྱུ་འི་རིག་པ་མཐའ་དག་སྒྱུ་ལ་བཏགས་
པའི་མིང་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་གཞན་རྗེས་འཇིག་གི་ཐབས་མཆོག་དམ་པར་
གྱུར་པའི་གངས་ཅན་གསེབ་རིག་པ་ནི་པོ་ད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲིལ་སྒྱུ་ན་
དར་སྒྲིལ་མཛད་ཅིང་འཕྲོ་བ་མའི་རིགས་ལ་པན་པ་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་རིག་པ་
ཞིག་ཡིན་སྟབས། རིས་སྒྲུ་མ་ཆད་པའི་འཕྲོ་བ་མའི་རིགས་ལ་པན་པའི་ལས་
དོན་ཁོ་ན་སྒྲུབ་པའི་རིག་པ་ཞིག་ཏུ་འབྲམས་ཤིང་སྒྱུ་ཆོགས་དང་དྲུག་རབས་རི་
འབྲུ་ཞིག་གི་ནང་དྲུའང་མཐོ་གལ་དང་པན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་དོན་
དངོས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་ནས་གྲུབ་པའི་གནས་ལྷགས་ཤིག་ཡིན་པས་མི་སྒྲུ་དང་སྒྲུ་ཞིག་གིས་
གྲུང་བསྟོན་འདིར་དང་ཁྱོག་བཤད་བྱ་བར་མི་ལྱས་སོ། །རང་རེའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
ཆར་དང་དེ་ཡོད་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དཀའ་ཆག་ལྟར་ན། གཤུང་དྲུང་པོན་ལྷགས་
ཀྱི་དྲང་སྤྱང་དཔུང་བྱ་བྱི་ཤེས་ནས་སྒྲན་པ་དྲུང་གི་ཐོར་ཅོག་ཅན་བར་དང་། རྗེ་
བཅུན་གཤུ་ཐོག་ཉིང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ནས་གཉེར་སྟོན་གྲ་བ་མཐོན་ཤེས་ཀྱི་
བར། བེ་རི་ཅན་ནས་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་སྐབས། བྱང་ལྷུར་ནམ་
གཉིས་ནས་ཀོང་སྐུལ་ཡབ་སྐུལ། མི་དབང་རྗེ་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྒྲན་ཅིས་
མཁས་དབང་མཐོན་རབ་ལོར་བྱ་ལ་བྱག་པའི་དྲང་སྤྱང་མཁས་གྲུབ་རིམ་ལྟོན་
བཟང་གིས་མི་ལངས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྒྱུ་རྒྱུ་ལས། དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་བཞིའི་
དགོངས་འབྲེལ་དང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་དགོངས་འབྲེལ་གཙོ་བྱས་པའི་གསེ་
རིག་གི་བསྟན་བཅས་རི་པོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པ་རང་གིས་མཛུལ་ན་དད་པའི་

ཕུ་ཡོང་གཡོ་ཞིང་གཞན་ལ་ངོམ་ན་ལ་རྒྱའི་སྒྲིབས་པ་རྒྱས་པ་འདིས་བོད་ཀྱི་གསོ་
བ་རིག་པའི་ཡོ་རྒྱས་རིང་ལ་གཞུང་མན་ངག་གི་ནང་དོན་ཕུན་སུམ་ཚུགས་པ་
ཞིག་ཡིན་པ་ར་སྒྲོད་གསལ་པོ་བྱས་འདུག

འོན་ཀྱང་མིག་ཁར་སྤྱོད་ནང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་རེའི་གསོ་
རིག་ཐད་ཀྱི་གཞུང་མན་ངག་གི་གདམས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཉམས་ཉེས་སུ་རྒྱུར་དང་
འབྱུར་སུས་ཡིན་པའང་ཀུན་གྱིས་མཐུན་གསལ་ལགས་པས། ད་ལྟའི་དུས་
འདིར་བདག་ཅག་ཆེ་རིག་འཛིན་པ་རྒྱལ་སྤྱི་སྒྲིབ་ཆོང་ཆོང་ཁོ་ན་དང་ཡུལ་ཡུང་གི་
བྲག་པའི་ཁེ་ཕན་ནམ་ཚུགས་རིས་ཅན་གྱི་ལྟ་བ་སོགས་རིང་དུ་དོར་ནས་མི་
རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་ལྟ་བུ་འདི་ལ་སྤྱིར་ཁོང་ནས་གཙུག་
གཅེས་སྤྲུལ། དེ་བཞིན་རིས་སུ་མེད་པའི་འཛམ་གླིང་གི་མའི་རིགས་ཡོངས་ལ་
ཕན་དུ་རེ་བའི་ཀུན་སྨོར་རྒྱལ་དག་གི་སྒྲོལ་ནས། རི་རྒྱལ་རྒྱུན་པོའི་གཏོས་དང་
མཉམ་པའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་གི་གཞུང་མན་ངག་རྒྱལ་ལ་འོལ་ཆོད་དང་
རང་བཟོ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་ཐུར་ལས་ལྷག་པའི་རང་སྒྲོག་འདོན་རྒྱུར་སྒྲུབ་དང་
འཆོལ་སྤྱད་ལགས་སྤྱི་བྱེད་རྒྱ་བཅས་ནི་མིན་ཏུ་གལ་གནད་ཆེ་བའི་བསྐྱེད་བ་ཞིག་
རེད།

དེའི་ཕྱིར་མཆོ་སྒྲོལ་ཞིང་ཆེན་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་མིང་
དོན་མཚུངས་པའི་སྒྲོལ་ནས་བོད་ཀྱི་སྤྱན་ཅིས་རིག་པ་རྒྱུད་འཛིན་ཡག་པོ་ཞིག་དང་
གསར་བཏོད་ཡོང་ཐེལ་གྱི་ཐུང་གཞི་བརྟན་པོ་ཞིག་འཇུགས་བྱུང་པའི་ཆེད་དུ།
ད་ལྟའི་དུས་རབས་དང་མིན་རྒྱས་བཟང་པོའི་གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་རང་མི་
དངོས་ལོར་གསུམ་གྱི་རྩྭ་བས་ཕྱགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་ཞིང་མིག་རྒྱུང་རིང་བའི་
རྒྱས་གཞི་དང་བཅས་ཉེ་རང་རེའི་སྤྱན་ཅིས་སྒྲོར་གྱི་མཁོ་གལ་ཆེ་བའི་གནའ་དཔེ་
དང་བརྟན་བཅས་ལག་ཏུ་བྱེད་ཏེ་ཅོག་སྒྲོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་ཉེ་པར་དུ་
བསྐྱུན་པའི་དགེ་བ་འདིས། ད་ལྟ་ཅམ་མ་བཟང་འབྱུང་འབྱུར་བོད་ཀྱི་སྤྱན་ཅིས་
བརྟན་པ་ཉིད་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བར་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་

ཁུས་པ་ཐོན་སྐབ་ཅིང་ལྟས་ཅན་ཀྱན་གྱི་སྟོན་འཆོའི་དཔལ་དུ་འཕྱར་བར་གདོན་
མི་བས་ན། འོ་སྟོལ་སྐབ་མོང་གིས་རྒྱུ་ཡི་རང་ཁྱེ་འོས་པའི་ལས་དོན་གལ་
ཆེན་ཞིག་རེད་ཅེས་ཏེ་ཅང་དགའ་ཆོར་དང་བཅས་མཆམས་སྦྱར་བའི་ཆོག་དུ།

ཁོ་རུ་ཆེ་ནམ་གྱིས།
སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ ཆེས་ ༡ ཉིན་ལ།

དག་མྱིག་པའི་གསལ་བཤད།

པོད་ཟེལ་མོ་སྒྲུང་བ་ཞེས་སུ་གྲགས་པ་འཛམ་གླིང་གི་ཡང་ཕྱིར་དུ་གནས་
པའི་མི་རིགས་ཉིད་ལ་གནམ་གྲིས་ས་བཀའ་བ་ལྟ་བུའི་སྒྲོན་ཕྱོན་དྲན་དབང་དམ་
པ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལས། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བཅུ་ལྷག་རིག་
པའི་གནས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བྱུག་པའི་ཤེས་རིག་བར་མཛོད་ནི་སྤྱིད་པའི་མཐར་
ཡང་རྒྱབ་པ་མེད་པ་ཞིག་མཆིས་པ་ལ་སྤྲུལ་ཀྱང་བསྟོན་དུ་མེད་དོ། དེ་ལས་
གནས་བཅུའི་ཡ་གྲུལ་གཞན་རྗེས་འཛིན་གྱི་ཐབས་མཆོག་དམ་པར་རྒྱར་པའི་
པོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ནི། རྗེ་གཤུ་ཐོག་ཆེན་པོས། མི་ན་བར་གནས་པར་
འདོད་པ་དང་ན་བ་གསོ་བར་འདོད་པའི་གང་ཟག་གིས་གསོ་བ་རིག་པའི་མན་
རག་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་འགྲོ་བ་མའི་
རིགས་ལ་མན་པ་འབའ་ཞིག་སྐྱབ་པའི་རིག་པ་ཞིག་ལྟེ། དེར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་
ཡུན་ཏ་ཅང་རིང་ཞིང་གཞུང་ལྷགས་ཀྱི་མ་ལག་ཆ་ཆར་ཡིན་པ་མ་ཟད། སྤུན་
དཔུང་གྱི་རིགས་ལམ་བྱུང་དུ་འཕགས་ཤིང་མན་རག་ཉམས་སྦྱང་ལུན་སུམ་
ཆོགས་ཤིང་གཞི་རྒྱ་ལ་ཞེས་མཆིས་སྟབས། དེར་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་ཀྱན་ཏུ་
ཆོན་རིག་པ་མཁས་ཅན་དག་གིས་སྒྲིགས་ཡོངས་ནས་སྒྲོབ་སྒྲོབ་དང་ཞིབ་འཇུག་
གི་གོམ་སྟབས་མཐུགས་མེན་ཕྱིད་བཞིན་པ་དང་། རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཀྱང་
ཏང་གི་མི་རིགས་སྤྱིད་རྒྱས་དོན་འཁྱོལ་དང་རྒྱབ་རྒྱུད་གསར་སྤེལ་བྱེད་པའི་
འགྲོས་དང་བསྐྱེད་ནས་པོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་ལས་དོན་ཉིད་སྒྲུབ་ནས་
ཉམས་པ་མེར་རླུང་དང་མ་ཉམས་གོང་སྤེལ་གནང་སྟེ་ཉམས་དགའི་ཡུལ་ཁམས་
ཤིག་ཏུ་བསྐྱལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཕྱི་ནང་གི་འགལ་རྒྱུན་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་

རིའི་གསོ་རིག་ཐད་གྱི་གཞུང་མན་རག་གི་གདམས་པ་གང་མང་ཉམས་ཉེས་སུ་
 ཟུར་དང་འཇུར་སྤྱད་ཡིན་པའང་ར་ཆོས་ཐོག་མཛོད་ལག་ཟིན་དུ་འཁུམས་ཤིང་།
 བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་འདི་ཉིད་གནའ་པོའི་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་པའི་རོས་ནས་བྱུང་།
 རི་རྒྱལ་རྩལ་པོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པའི་གཞུང་མན་རག་གི་གསུང་རབ་དེ་
 རྣམས་ཁྱར་ལས་རྩལ་པའི་སྒོ་ནས་སྒོག་འདོན་ཟུར་སྒྲུབ་དང་འཆོལ་སྒྲུད་ལེགས་
 རྒྱལ་བཅས་ཕྱེད་རྒྱ་ནི་ཐོག་མར་བསྐྱབ་དཀོས་པའི་སྒྲུང་གཞིའི་ལས་ག་གལ་ཆེན་
 ཞིག་ཉེ་འོ་སྒྲལ་ཆེ་རིག་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བབས་པའི་
 ཏུས་རབས་ཀྱི་འགན་འཁུལ་ཞིག་ལགས། དེའི་མིའང་ར་ཆོས་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་ལས་འགན་
 དང་ཏུས་རབས་ཀྱི་སྒྲུང་བྱ་ལྟར་མདོ་དབྱས་མཛོ་སྒྲུང་ཞེས་པའི་བྱུན་མིན་ཁོར་
 ཡུག་ཁོད་དུ་འཕེལ་རྒྱས་ཟུར་བའི་གནའ་པོའི་གསོ་དབྱུད་རིག་པ་འདིའི་སྒྲིག་
 དབྱུགས་རྒྱན་བསྐྱེད་པའི་ཅིང་། བོད་ཀྱི་གསོ་དབྱུད་རིག་པར་སྦྱང་བཅོན་
 དེར་ཞིབ་འཇུག་ཕྱེད་པར་སྒྲོ་བ་བཟས་པའི་རྣམ་དབྱེད་ཅན་མང་པོར་རྒྱ་ཆ་མཁོ་
 རྒྱུད་ཀྱི་སྒོ་འཕར་ཡངས་པོར་སྒྲེས་པ། རང་ལྷགས་ཀྱི་གཞུང་རྒྱུང་འཛིན་པ་ལ་
 ཁྱར་བས་སྒྲན་སོགས་སྐབ་པ། ཉམ་ཐག་ནད་པའི་ལྷས་སྒྲིག་ལ་གཟིར་བའི་ནད་
 རིགས་ཙ་མེད་དུ་འཛོམས་པར་བྱས་པའི་གཞུང་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱབ་ཉེན་དང་མན་
 རག་ཐབ་མོའི་གདམས་པ་ཆེག་སྐབ་ཀྱི་སྒྲོར་མང་དུ་བཅལ་ནས་ནད་ཀྱི་རྩལ་
 བསྐལ་ལས་སྒྲུབ་པར་རྩོ་སོགས་པ་བཅས་མདོར་ན་གངས་ཅན་གསོ་བ་རིག་པ་
 འདི་ཉིད་མིར་དོན་མཚུངས་པའི་སྒོ་ནས་རྒྱུད་འཛིན་ལེགས་པོ་ཞིག་ཕྱེད་པའི་
 ཆེད་དུ། དེད་ཅག་མཆོ་སྒྲན་ཞིང་ཆེན་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་
 འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་མཁས་མི་ལྷ་ཙ་འཇུགས་དང་གསོ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་དག་
 རྒྱལ་གི་མི་ལྷ་ཆེད་བསྐྱོས་བྱས་ཏེ། སོ་རྒྱས་ཡིག་ཆ་དང་། གཞུང་ལྷགས་བརྩན་
 བཅོས། མན་རག་ལག་ལེན། རྩན་སྒྲོར་སྒྲོང་བྱང་། རྩོ་སྒྲན་འཁུངས་དཔེ།
 གནམ་རིག་སྐར་ཆེས་སོགས་ཀྱི་དཔེ་རྒྱན་དཀོན་པོའི་རིགས་གཙོ་བོར་བསྐྱང་
 སོག་《བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་སྒྲིགས་བསྐྱེད་པའི་ཆོགས་》ཞེས་པ་

འདི་ཚེ་མ་སྒྲིག་བྱས་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་སྟུན་ཐད་དཔེ་དཔེ་རེ་རེ་བཞིན་མཛད་
 པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྩ་ཁྲི་དང་ནང་དོན་ལ་མ་བརྟེས་པར་ལག་ལེན་དུ་འབྱོལ་གང་
 སྤྱབ་བྱས་ཏེ་དཔེ་རྟིང་ལག་རྩ་སོན་ལོ་ཙམ་དག་སྒྲིག་དང་དཔེ་སྟུན་འབྲེམ་ས་སྤེལ་
 བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

དེ་ལ་ལྟ་ས་ནས་ལག་རྩ་སོན་པའི་གིང་དཔར་ཞིག་དང་ལག་བྲིས་མ་གཉིས་
 གཞིར་བྱས་ནས་བསྒྲིགས་པའི་《གསོ་དབྱེད་རྒྱལ་པོའི་དགོར་མཛོད་དང་།
 བན་བདེའི་འབྲམ་ཐག་དང་ཡང་སྒྲིང་》ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་《བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་
 པའི་གནའ་དཔེ་སྟུགས་བསྒྲིགས་དཔེ་ཚོགས་》ནང་གསེས་ཀྱི་དཔེ་རེ་བཞི་པ་
 ཡིན་ལ། དེ་ལས་《གསོ་དབྱེད་རྒྱལ་པོའི་དགོར་མཛོད་》ནང་ཚུལ་པ་པོས་རྒྱད་
 གྱི་དགོངས་འབྲེལ་དག་ལས་ཆེས་ཟབ་པའི་སྒྲན་སྒྱུར་འགའ་ཟུང་ཉེ་གཅིག་རྒྱ་
 བོད་པ་དང་། སྒྲགས་བཅོས་ཀྱི་སྟུགས་ནས་རྒྱད་ཉེ་ཟབ་མོ་རྣམས་ནས་བཏོན་
 པར་མ་ཟད། གཞན་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོབ་དཔོན་དང་སྒྲིས་བྲུ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་
 རྒྱག་ལེན་དུ་མཛད་པའི་མན་རག་སྒྲ་ཚོགས། སྒྲས་སྒྲ་སྒྱུར་བྱེད་ཀྱི་ལས་ལ།
 དབྱེད་ཉེ་ལ། བན་རིགས་འཕྲོག་བཅོས་ཀྱི་ཐབས་སྒྲགས་ལག་ལེན་ལ་ཉེ་བར་
 མཁོ་བའི་གྲངས་པ་སྟུགས་གཅིག་རྒྱ་བསྒྲིགས་ཡོད་པ་ འདི་གཞན་པན་གྱི་
 ལས་ལ་དོན་དུ་བཟུང་བ་རྣམས་ལ་པན་ཁེ་ཆེ་བའི་བཅམས་ཚུལ་ཞིག་གོ།
 གཞན་《པན་བདེའི་འབྲམ་ཐག་》དུ་མན་རག་རྒྱུད་ཀྱི་ལུ་རེ་རེའི་བཅོས་ཀ་
 གཙུ་བར་བཟུང་ནས་བཏོད་ཡོད་པ་དང་། གཞན་སྒྲོབ་དཔོན་དམ་པའི་སྒྲན་
 བརྒྱད་ཀྱི་གདམས་པ། རང་ཉིད་ཀྱི་ལག་ལེན་མུང་བྱང་། ལྷག་རྒྱ་མཁས་པ་
 གཞན་གྱི་མན་རག་གནད་དུ་ཁེལ་བ་དང་མཛོང་བ་རྒྱད་པའི་རྒྱག་ལེན་བྱེད་
 མཛར་ཅན། སྒྲན་སྒྱུར་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་དག་གཅིག་རྒྱ་བསྒྲིགས་ཡོད། དེ་
 མིན་གཞུང་འདི་ལ་བྱར་དུ་ཉེ་མིག་ཞིག་བཏོད་དེ་སྒྲན་མིང་ལ་གསལ་ཁ་དོད་པ་
 དང་ངོས་འཛིན་གཅིག་རྒྱ་བསྒྲན་པ་སྒྲགས་ཀྱི་དགེ་མཚན་མང་དུ་ལྡན།《པན་
 བདེའི་ཡང་སྒྲིང་》ནང་མིང་གསལ་ཆེ་བའི་གནའ་བོའི་སྒྲན་གཞུང་མན་རྒྱད་

ལྷན་ཐབས། བྱེ་རིང་། སན་བདེའི་བརྒྱ་ཙུ་སྟགས་ཀྱི་བཙུང་ཐབས་ལག་ལེན་གཅེས་པར་བསྐྱས་པ་འགའ་དང་། ཞི་སྦྱང་གཉིས་ཀྱི་སྦྱན་སྦྱར་སྟགས་ཉིས་མཐོ་མེད་ཐབས་མེད་པའི་ཉམས་ཡིག་ སྤྲ་མ་རྣམས་གཉིས་ཀྱི་གཙུག་པོའི་སྦྱང་བྲུབ། རྒྱུད་ཀྱི་སྦྱན་ཁ་ཡར་གྱི་སན་ཡོན་བྱར་བཏོན། མཐོ་གལ་ཆེ་བའི་དབུལ་ཆུ་བྲུབ་པའི་བསྐྱན་བཙུང་སྟགས་བཞོད་ཡོད།

དེ་ལས་《སན་བདེ་ཡང་སྦྱང་》ཞེས་པ་ལ་དཔར་ཤིང་མི་འདྲ་བའི་མ་ཡིག་གཉིས་ལག་ཏུ་སྟན་པའི་དཔར། ག་རིམ་བསྒྲིགས་སྤངས་དང་། བརྗོད་དོན་ཐད་ཆད་ལྷག་ཅུང་ཟད་མི་མཐུན་པར་སྤང་བ་དག་སན་ཚུབ་ཞིབ་བསྐྱར་དང་། ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་དེ་བ་གཅིག་ཏུ་སྦྱེབ་བསྒྲིག་བྱས་ཡོད།

དེ་ཡང་དཔེ་ཚོགས་འདི་ཉིད་དག་སྒྲིག་དང་ཚོམ་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ཙུ་འཛིན་འདི་ལྟ་ཡིན་ཏེ། ༡. ཡིག་ཚོར་བ་དང་དོགས་གཞི་ཅན་རྣམས་ལ་མིང་ཆོག་གང་དེའི་ཐོས་སྤྱ་རྟགས་[]འདིའི་ནང་དག་བཙུང་བྱས་ཡོད། ༢. གཞུང་ཆོག་ཆད་པར་འདོད་པ་རྣམས་རྟགས་()འདིའི་ནང་དུ་ཁ་སྐོང་བྱས་ཡོད། ༣. ཚོམ་པ་པོའི་མཆན་རྣམས་གཞུང་དངོས་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་ལས་རྒྱུང་ཙམ་བྱས་ནས་བཞོད་ཡོད། ༤. མ་ཡིག་མི་གསལ་བའམ་གཞུང་ཆོག་ཆད་པ་རྣམས་ལ་ཁ་སྐོང་བྱེད་མ་རྒྱས་པ་རྟགས་.....འདིས་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད་ལ་གྲག་རྟགས་(<)འདིའི་ནང་དུ་མ་ཡིག་གི་ཤོག་གངས་སམ་ཐིག་ཐེང་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཆད་ཡོད་པ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། ༥. རྒྱ་ཆ་དང་རྒྱམ་ཆ་སྟགས་མུ་སྤའི་རིགས་རྣམས་དག་ཡིག་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་ལྟར་ཏེ། སྟག་ཆ་དང་རྒྱ་ཆ་ཞེས་ཆོག་སྟོགས་དང་བཞེབ་ན་ཕ་བཏགས་མི་འདོགས་ཤིང་། སྟག་པོའི་མུ་དང་རྒྱ་མཆོའི་མུ་ཞེས་པའམ་མུ་མིང་རྒྱུང་པའི་སྐབས་སུ་ཕ་བཏགས་འདོགས་ཞེས་པ་ལྟར་སྦྱར་ཡོད། ལན་མུ་ཞེས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་དཔེ་གཞུང་མང་ཆེ་བར་བསྐྱན་ནས་དམིགས་བསལ་དུ་ཕ་བྱར་སྦྱར་ནས་བཞོད་ཡོད།

འདིར་ང་ཚོ་དག་སྒྲིག་མི་སྤའི་ཤེས་བྱའི་རྒྱ་ཆ་དང་མན་ཞིང་དཔེ་རྟེན་དག་

ཐུག་གི་ཉམས་ཚུང་ཞན་པའི་དབང་གིས་མ་རྟོགས་འགལ་འབྲུལ་གྱི་ཆ་གང་མང་
ཡོད་མིན་པ་ལ་ཀྱ་ཆེ་སྟོག་པ་པོ་ནམས་ཀྱིས་དགོངས་འཆར་ལྷགས་པར་གནང་
བར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ལྟོལ།

མཆེ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་པོད་ གྱི་གསོ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས།
《བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་བའི་གནའ་དཔེ་ལྟགས་བརྒྱགས་དཔེ་ཆ་གསུམ་》ཙམ་ཐུག་ཆེགས་པ་
ཕྱི་ལོ་༡༩༠༠ལོའི་ཟླ་༣པའི་ཆོས་༥ཉིན།

ཚུམ་པ་པོ་རྩུབ་མདོར་བསྟུལ།

རྩེ་བཅུན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་ཞེས་པ་ནི། ཡབ་ས་སྐུ་བ་ཆེན་པོ་ཀུན་
དགའ་སྟོང་པོ་དང་ཡུམ་ཡུལ་ཆ་རྩོད་བ་རྩེ་བཅུན་སྐུ་མཆོད་གཉིས་ཀྱི་ཆེ་བ་མ་
གཅིག་འོད་སྟོན་ཞེས་པ་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་སྐུ་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་མེ་ལྷས་ (སྤྱི་ལོ་
༡༡༩༧) ལོར་འབྲངས་པ་དང་། རྩེ་ཤེས་པ་ནས་དཔེན་པ་ལ་དགའ་ཞིང་
བརྟམ་ཆགས་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་བརྒྱབ་པ་ལ་བཙོན་པ། ལྷིས་པའི་སྟོན་པ་ལས་
འདས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ།

ཁོང་དགྲང་ལོ་བརྒྱད་ལོན་པ་ན་བྱང་སེམས་རྒྱ་བ་རྒྱལ་མཆན་ལས་ཆངས་
སྟོན་དགེ་བཞེན་གྱི་སྟོན་པ་འོད། དགྲང་ལོ་བཅུ་པ་ལ་སྟོན་པ་ནི་ཤུ་དང་རྒྱབ་
ཐབས་མཆོ་སྟེས་གསན་ནས་བཅུ་གཅིག་པ་ལ་གསུངས་པས་ཐམས་ཅད་རོ་
མཆར་སྟེས་ཏེ་སྒྲོ་སྟོན་ཆེན་པོ་ཞེས་བཏགས་སོ། བཅུ་གཉིས་པ་ལ་དགེ་རྟོག་
རྒྱད་གསུམ་གྱི་པོ་ནི་གསོལ་བའི་མནལ་ལམ་བྱུང་བ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བྱགས་སུ་རྒྱུད་དོ། བཅུ་གསུམ་པ་ནས་ལྷགས་ཀྱི་བཤད་པ་མཛད་
ཅིང་། སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། གཉན་གཅུག་ཏོར་རྒྱལ་པོ། ཞང་ཚུལ་
ཁྱིམ་སྲགས་སོགས་ལྷ་མ་མང་པོ་ལས་མདོ་ལྷགས་ཀྱི་ཆོས་མཐའ་ཡས་པ་གསན་
ནས་འཆད་ཚིད་ཚུམ་གསུམ་གྱིས་མཁས་པའི་ཡང་ཅེར་གསོན་ནོ། མཐའ་
དགྲང་ལོ་བཅུན་ཅུ་བ་མེ་ཕྱི་བའི་ལའི་ (སྤྱི་ལོ་ ༡༡༡༤) ལྷ་རྒྱ་བའི་ཆོས་བཅུ་
གཉིས་ལ་བདེ་བ་ཅན་ཏུ་གསེགས་སོ།

ཁོང་གི་བཙམས་ཆོས་ལ་ལྷ་མ་ལྷ་བཅུ་བའི་རྟེན་སྟོན་པ་ནི་ཤུ་བའི་འགྲེལ་
པ། རྒྱབ་ཐབས་བརྒྱ་ཅའི་རྟེན་གསོ་དབྱེད་རྒྱལ་པོའི་དཀོར་མཛོད་སོགས་

བརྒྱད་པ་བརྩ་ལྷག་ཡོད་པ་ན་མས་ནི་ཐེབ་སྒྱུར་གཙོ་བོར་མི་མཛད་པར་གཞན་
པན་གཙོ་བོར་མཛད་པས། བརྒྱད་བདེ་ཞིང་རྟོགས་སྤྲ་ལ་ན་བར་སྟན་པས་
མཁས་པ་ན་མས་བྱི་ཡིད་འཕྲོག་པའི་གནས་ཤིང་ལྷག་ཡིན་ནོ།

དཀར་ཆག

༡༡།གསོ་དབྱེད་རྒྱལ་ཁོའི་དགོར་མཛོད།

ཚམ་པ་པོ་རྣམས་མཛོད་པ་ལྟུང་།	1
ལེའུ་དང་པོ། ལེའུ་བཞི་འུ་མ་གཞག་ཚོན་མ་གསལ་བ།	1
ལེའུ་གཉིས་པ། བྱང་ཁོག་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ།	11
ལེའུ་གསུམ་པ། ཚད་པ་བཙས་པའི་གདམས་ངག་ལྟག་བཟུལ་ཞི་བྱེད།	21
དང་པོ། མ་ཚོན་ཆ་བ།	21
གཉིས་པ། རྒྱས་པའི་ཆ་བ།	22
གསུམ་པ། རྟོང་ས་པའི་ཆ་བ།	23
བཞི་པ། གལ་པའི་ཆ་བ།	27
ལྔ་པ། རྟོང་ས་པའི་ཆ་བ།	28
ལེའུ་བཞི་པ། ཚད་པ་གསོ་བའི་གདམས་ངག་བདུད་རྩི་ཡང་ཐེགས།	35
དང་པོ། རྒྱ་བའི་ཆ་བ་བཙས་པ།	35
གཉིས་པ། བྱག་གཟེར་བཙས་པ།	38
གསུམ་པ། གཉན་ནད་གཟེར་བྱང་བཙས་པ།	39
ལེའུ་ལྔ་པ། མཁྱིས་པ་ཚོས་བཙས།	42
ལེའུ་རྒྱལ་པ། མཁལ་མ་ཚོས་བཙས་ཀྱི་མན་ངག་.....	46
ལེའུ་བདུན་པ། གཏར་གའི་མན་ངག་བྱག་རྩ་ཕྱིར་འདྲིན།	48